

МОРФОЛОГІЧНИЙ АТЛАС КЛІТИН КРОВІ

Морфологія клітин крові лабораторних тварин і людини: Атлас. В. М. Запорожан, В. К. Напханюк, Н. О. Горянова., Ю. І. Бажора, В. Й. Кресюн, К. Л. Сервецький. — Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. — 118 с. Табл. 10. Іл. 114. Бібліогр.: 55 назв.

Слід відразу зауважити, що подібні за структурою і змістом атласи досі не видавалися в Україні та й на всьому пострадянському просторі. Тимчасом такі видання вкрай необхідні студентам, викладачам вищих навчальних закладів різних профілів, а також науковим працівникам. Безперечно добре, що, крім рисунків та фотографій, атлас включає значний текстовий матеріал, що містить інформацію, важливу як для навчання, так і для виконання наукових досліджень та інтерпретації їхніх результатів. У матеріалах атласу викладені сучасні методи досліджень, що використовуються у практичній, експериментальній медицині, біології, ветеринарній медицині, зооінженерії та інших напрямках науки і практики.

Текст містить список умовних скорочень, передмову та 4 розділи.

Розділ 1. Методи визначення формених елементів периферійної крові. Визначення кількості та діаметра еритроцитів, обрахування та визначення кількості ретикулоцитів, тромбоцитів, лейкоцитів. Описані сучасні фотометричні, електронно-автоматичні методи визначення кількості еритроцитів та побудови еритроцитометричних кривих. Особливу увагу автори акцентують на клінічному значенні збільшення чи зменшення кількості формених елементів, а також на основні фактори, що зумовлюють патологічні процеси системи крові в період гісто-, морфо-, органогенезу та онтогенезу в цілому.

Розділ 2. Морфологічна характеристика і способи взяття крові у лабораторних тварин — собаки, кішки, кроля, морської свинки, щура, миші, жаби.

Розділ 3. Гістофізіологія зрілих клітин крові людини. Описуються еритроцити, лейкоцити (еозинофільні, нейтрофільні, базофільні гранулоцити, лімфоцити, моноцити) і тромбоцити.

Розділ 4. Кровотворення у людини. Доступно і цікаво подається історія вивчення проблеми; теорії кровотворення; пренатальний та постнатальний гемопоєз; морфологічна і функціональна характеристика клітин кісткового мозку; морфологічна характеристика цитограм пунктів кровотворних органів.

Список літератури детально відображає гематологічні дослідження у наукових та практичних напрямках біологічного, медичного та сільськогосподарського фаху.

Автори атласу висвітлюють новітні методи дослідження, які дозволяють провести детальний структурно-функціональний аналіз на молекулярному та субмолекулярному рівнях. Поряд з цим, класичний морфологічний принцип як основа основ гематології минулого і сьогодні не втратив свого, часто вирішального, значення.

Загальний аналіз крові та кількісного складу пунктів кровотворних органів, з'ясування біохімічних, фізико-хімічних властивостей формених елементів периферійної крові і досі залишаються об'єктивними і доступними методами, які дають можливість визначати стан обстежуваного організму. Показники морфофункціональних особливостей формених елементів крові на різних етапах морфогенезу і онтогенезу — основа успіху ранньої діагностики, а, отже, і своєчасної та ефективної патогенетичної терапії різних захворювань не тільки кровотворної системи, але й організму в цілому.

Вітчизняна та зарубіжна наука і практика широко використовують лабораторних тварин різних таксономічних груп. Автори описують у лабораторних тварин як суцільну кров, так і її формені елементи та клітини кровотворних органів, частіше кісткового мозку, розкрито характерні ґрунтовні показники морфології формених елементів периферійної крові, особливості морфогенезу та структурних ознак гемопоетичних клітин червоного кісткового мозку.

Авторський колектив основною метою видання вважає можливість надати зображення формених елементів крові у мікрофотографіях та рисунках найбільш подібними до видимих у мікроскопі. Фотографії, що наведені в атласі, зроблені при імерсійному збільшенні і відрізняються високою якістю, проте навіть використання найсучаснішої оптики не дозволяє відтворити картину, яку спостерігає дослідник. На мікрофотографії відтворюється клітина мазка крові в одній площині, тимчасом як при мікроскопії клітина аналізується за всією товщиною. Таку картину автори відтворюють за

допомогою рисунків, що дозволяє скласти повне уявлення про структурні властивості клітини. Поряд з іншими показниками це має велике наукове та практичне значення також при вивченні кров'яних спорівиків, які широко розповсюджені та зумовлюють тяжкі трансмісійні захворювання людини (малярійні плазмодії), домашніх і диких тварин (різні гемоспоридії).

Атлас — перша спроба в Україні відтворити мікроскопічну будову формених елементів крові лабораторних тварин і людини. Він може бути корисним широкому колу медиків, біологів, фахівців ветеринарної медицини, зооінженерів та ін. Матеріали атласу відповідають сучасним вимогам і зумовлюють інтерес фахівців як у нашій державі, так і за її межами.

Бажано при перевиданні доповнити другий розділ морфологічною характеристикою крові сільськогосподарських тварин, що значною мірою підвищить широту використання матеріалів атласу і заповнить вакуум, який існує в країні з цієї проблеми.

Заслужений працівник народної освіти
України, д-р біол. наук, професор

А. Д. Тимченко

Д-р мед. наук, професор,
академік АЕН Росії

М. О. Романенко

Лауреат Державної премії СРСР,
д-р біол. наук, професор

В. Д. Севастьянов

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ для журналу «Інтегративна антропологія»

До розгляду приймаються статті, які відповідають тематиці журналу й нижченаведеним вимогам.

1. Стаття надсилається до редакції у двох примірниках, підписаних усіма авторами. Вона супроводжується направленням до редакції, завізованим підписом керівника та печаткою установи, де виконано роботу, а для вітчизняних авторів — також експертним висновком, що дозволяє відкрити публікацію. До неї на окремому аркуші додаються відомості про авторів, які містять вчене звання, науковий ступінь, прізвище, ім'я та по батькові (повністю), місце роботи та посаду, яку обіймає автор, адресу для листування, номери телефонів і факсів.

До розгляду приймаються лише статті, виконані з використанням комп'ютерних технологій. При цьому до матеріалів на папері обов'язково додають матеріали комп'ютерного набору та графіки на дискеті, диску CD ROM або IO Mega ZIP — теж у двох примірниках.

Автори повинні повідомити, для якої рубрики (розділу) призначена стаття. Основні рубрики (розділи) журналу: «Лекції Нобелівських лауреатів», «Методологія інтегративних процесів», «Онто- і філогенез», «Генетичні аспекти біології та медицини», «Клонування: медицина, етика, право», «Репродукція. Медичні, етичні та соціальні проблеми», «Проблеми біоетики», «Патологічні стани і сучасні технології», «Інтелект: проблеми формування та розвитку», «Соціальні та екологічні аспекти існування людини», «Людина і суспільство», «Філософські проблеми геронтології та геріатрії», «Людина і Всесвіт», «Життя і смерть: єдність та протиріччя», «Дискусії», «Книжкова полиця», «Листи до редакції».

2. У першу чергу друкуються статті, замовлені редакцією.

3. Мова статей — українська для вітчизня-

них авторів, російська для авторів з інших країн СНД, а також англійська.

4. Вимоги до статей залежно від категорії.

Матеріал **дослідницької статті** загальним обсягом до 8 сторінок повинен бути викладеним за такою схемою:

а) індекс УДК;

б) ініціали та прізвище автора (авторів), науковий ступінь;

в) назва статті;

г) повна назва установи, де виконано роботу;

д) постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

е) аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор;

ж) виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;

з) формулювання цілей статті (постановка завдання);

и) виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;

к) висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку;

л) література — не більше 15 джерел;

м) два резюме — мовою статті й англійською обсягом до 800 друкованих літер кожне за такою схемою: індекс УДК, ініціали та прізвище автора (авторів), назва статті, текст резюме, ключові слова (не більше п'яти) для авторів з країн СНД та англійською і російською — з інших країн.

Проблемна стаття загальним обсягом до 10 сторінок містить погляд автора на актуальні проблеми. Структура статті — за авторським бажанням. При перевищенні вказаного обсягу необхідне попереднє погодження з редакцією.

Оглядова стаття має бути загальним обся-